

Голас Рацзімы

МІНСК
Ул. Краснаармейская 9
Гос. 6-ка им. Ленина

№ 22 (1335) ЧЭРВЕНЬ 1974 г. ВІДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВІДАННЯ 19-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

ГРУПА «Б»: НА СЛУЖБЕ ДАБРАБЫТУ

Небывалыя змены адбыліся за апошні час у сферы вытворчасці прадметаў шырокага ўжытку. Ніколі яшчэ дзяржава не выдаткоўвала столькі сродкаў на развіццё лёгкай і харчовай прамысловасці, як у дзевятай пяцігодцы. Вынік гэтага — пабагацеўшыя прылаўкі нашых магазінаў, дзе можна выбраць тавары на любы густ. На гэтых здымках вы бачыце толькі некалькі ўзораў прадукцыі беларускіх прадпрыемстваў. Фотаапараты, мэбля, трыкатажныя вырабы адказваюць самым сучасным патрабаванням.

Дзевятая савецкая пяцігодка мае адну рысу, якая прынцыпова адрознівае яе ад усіх папярэдніх народнагаспадарчых планаў. Гэта асаблівасць — апераджальныя тэмпы выпуску прадукцыі прамысловасці групы «Б», што вырабляе прадметы спажывання, у параўнанні з тэмпамі прыросту прамысловасці сродкаў вытворчасці. Да таго ж разрыў, калі ўлічваць маштабы нашай эканомікі, даволі істотны: група «А» за 1971—1975 гады павялічыць выпуск сваёй прадукцыі на 41—45, у той час як група «Б» — на 44—48 працэнтаў.

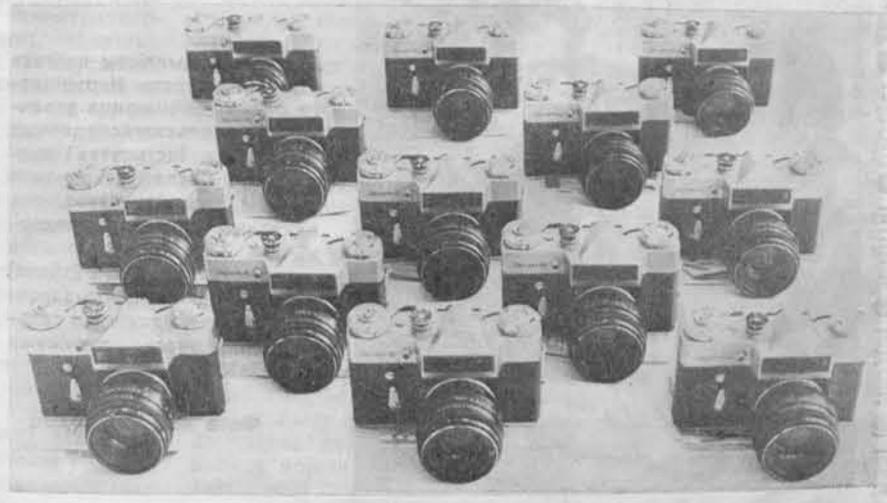
Вялікі палітычны энс скрываецца за гэтым, здавалася б, чыста эканамічным новаўвядзеннем. Па-першае, цяперашнія суадносіны паміж галінамі прамысловасці сведчаць, што народная гаспадарка краіны дасягнула такіх вышынь, калі яе індустрыяльны комплекс здольны без шкоды для сябе вытрымаць узросшы аб'ём работ, не звязаны непасрэдна з узнаўленнем сродкаў вытворчасці. Па-другое, і гэта галоўнае, паскораны рост групы «Б» з'яўляецца важным практычным крокам у ажыццяўленні абвешчанай XXIV з'ездам КПСС асноўнай задачы пяцігодкі — рэзкага ўздыму матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця савецкіх людзей.

Група «Б» — гэта наш гардэроб і багатае сямейнага застолля, прадметы бытавога камфорту і ўся безліч рэчаў, што акружаюць нас у паўсядзённым жыцці. Таму клопат аб развіцці гэтай сферы

эканомікі азначае прамы клопат Камуністычнай партыі і дзяржавы аб нашым дабрабыце.

Гаворачы аб прамысловасці тавараў для народа ў Беларусі, мы адразу ж уяўляем сабе такія гіганты лёгкай індустрыі, як Аршанскі льнокамбінат, віцебская панчошна-трыкатажная фабрыка «КІМ», мінскія камвольны і тонкасуконны камбінаты, дывановыя камбінаты ў Віцебску і Брэсце, Баранавіцкі баваўняны камбінат, мінскае абутковае вытворчае аб'яднанне «Прамень»...

Пералік гэты немагчыма закончыць у адным артыкуле, бо галіна налічвае сотні буйных, па-сучаснаму абсталяваных прадпрыемстваў, дзе вырабляюцца тысячы відаў прадукцыі. Лёгкая прамысловасць у некаторай ступені традыцыйная для Беларусі. Толькі да рэвалюцыі яе асартымент абмяжоўваўся выпускам ільняной пражы ды невялікай колькасцю скуранага абутку. Цяпер лёгкая прамысловасць мае развітыя баваўняную, шарсцяную, шаўковую, тэкстыльна-галантарэйную, дывановую, трыкатажную і іншыя галіны. У рамках агульнасаюзнага індустрыяльнага комплексу БССР спецыялізуецца на выпуску шарсцяной, лляной, трыкатажнай і абутковай прадукцыі. Гэта дазволіла нам за апошнія гады наладзіць сапраўды масавы выпуск многіх відаў тавараў шырокага спажывання.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

«ІКАРУС» У МІНСКУ

5 чэрвеня ў Мінску адкрылася выстаўка «Аўтобусы і гаражнае абсталяванне ВНР-74». На ВДНГ БССР венгерскае знешнегандлёвае прадпрыемства «Могюрт» і завод «Ікарус» дэманстравалі новыя мадыфікацыі аўтобусаў «Ікарус» для прыгарадных і міжгародніх маршрутаў.

Першыя аўтобусы «Ікарус» з'явіліся на вуліцах Мінска яшчэ ў 1957 годзе, а цяпер яны абслугоўваюць да 40 працэнтаў пасажырскіх перавозак. У ходзе выстаўкі праведзены тэхнічныя семінары, кансультацыі з эксплуатацыйнікамі аўтобусаў «Ікарус» і гаражнага абсталявання. Як адзначылі венгерскія спецыялісты, заўвагі, выказаныя пры сустрэчах, дапамогуць канструктарам палепшыць якасць сусветна вядомых аўтобусаў.

У СЯМ'І «МАЗаў» — ПАПАЎНЕННЕ

Пачаліся выпрабаванні новых перспектывных аўтапаездаў у састане трохвосевых і двухвосевых цягачоў вытворчасці Мінскага аўтазавода — МАЗ-6303-8378 і МАЗ-5336-886Б.

Разлікі паказваюць, што калі пры перавозцы адных і тых жа грузаў замяніць аўтамабіль сярэдняй грузападмальнасці (напрыклад, 2,5 тоны) аўтапаездам грузападмальнасцю 25 тон, то сабекошт перавозак кожнай тоны будзе ў тры разы меншы, а колькасць вадацеляў скараціцца ў 10 разоў.

Цяпер калектыву канструктараў завода працуе над стварэннем перспектывнага сямейства аўтамабіляў МАЗ-5336.

ГАЗ ПОУНАЧЫ У БЕЛАРУСІ

Першыя кіламетры труб звараны на лініі новага газавода Таржок — Мінск — Івацэвічы. Па новай магістралі, даўжыня якой 851 кіламетр, пойдзе таннае прыроднае паліва з паўночных раёнаў краіны. Больш чым палавіна магістралі праляжа па тэрыторыі Беларусі. З завяршэннем будаўніцтва газавода палепшыцца забеспячэнне рэспублікі блакітным палівам, бу-

Фота А. ПЕРАХОДА.

Тысячы рухавікоў для трактараў і збожжаўборачных камбайнаў, каробак перадач, паліўных помпаў і іншых вузлоў сельгасмашын рамонтуюць штогод на Віцебскім матарарамонтным заводзе. Прадпрыемства абсталявана самымі сучаснымі механізмамі, станкамі і аўтаматычнымі лініямі. Дзякуючы гэтаму, тут ужо сёлета будзе дасягнуты ўзровень прадукцыйнасці працы, запланаваны на канец пяцігодкі. **НА ЗДЫМКУ:** слесар Мікалай СЫРЦОУ працуе на ўчастку камплектоўкі рухавікоў матарнага цэха.

Фота А. ЦЕРЛЮКЕВІЧА.

дуць цалкам задаволены патрэбы Мінскага прамысловага вузла.

АБУТКОВАЯ ФАБРЫКА У СЛУЦКУ

Нядаўна ў Слуцку адкрылася абутковая фабрыка. Яна створана на базе цэхаў індывідуальнага пашыву і рамонтнага абутку мясцовага камбіната бытавога абслугоўвання. Новае прадпрыемства значна павялічыць аб'ём выпуску прадукцыі па індывідуальных заказах насельніцтва і рамонтнага абутку, палепшыць якасць вырабаў. У цэхах фабрыкі ўкараняецца перадавая тэхналогія вытворчасці, абнаўляецца абсталяванне.

НА ТРАСЕ — «МІНСК»

Новы фірменны экспрэс «Мінск» пачаў курсіраваць на трасе Мінск — Масква. Расклад яго руху вельмі зручны. Поезд прыбывае ў сталіцу краіны раніцай, а ўвечары пасажыры могуць на ім вярнуцца ў Мінск.

Камфартбельны экспрэс складаецца з дванаццаці купіраваных, аднаго спальнага і пяці плацкартных вагонаў.

НОВЫ ВУЧЭБНА-ЛАБАРАТОРНЫ...

Зацверджан тэхнічны праект на будаўніцтва ў Мінску вучэбна-лабараторнага корпуса будаўнічага факультэта Беларускага політэхнічнага інстытута.

Плошча новага корпуса перавысіць 26 тысяч квадратных метраў. На яго збудаванне прадугледжваецца выдаткаваць больш за 10 мільёнаў рублёў.

БУДУЕЦА КОМПЛЕКС

У калгасе «Шлях да камунізму» Гродзенскага раёна пачаўся мантаж абсталявання першай чаргі комплексу, разлічанага на адкорм 24 тысяч свіней у год. Манціруецца лінія раздачы сухіх кармоў, клеткі для жывёл, электраўстаноўкі для абгарэву парасят.

У гэтай гаспадарцы, што з'яўляецца галаўной у Свідальскім вытворчым аб'яднанні, ужо сёлета на сто гектараў сельгасугоддзя будзе атрымана 160 цэнтнераў мяса.

ТУРЫСТЫ У БЕЛАВЕЖСКОЙ ПУШЧЫ

У Белавежскай пушчы, на Брэстчыне, адкрыўся турысцкі сезон. У звырных вальерах можна ўбачыць зубраў, аленяў, ласёў, дзікоў і іншых жывёлін. Да сезона абноўлены экспазіцыі ў музеі, працуюць рэстаран, сталовая, у кіёсках прадаюцца сувеніры, кнігі аб Белавежскай пушчы. Славуты запаравыя гасцінныя сустракае турыстаў, усіх, хто любіць прыроду.

Многія спецыялісты калгаса «Ленінскі шлях» Карэліцкага раёна займаюцца завочна ў сельгасгаспадарчых тэхнікумах, інстытутах і акадэміях. Пасля заканчэння вучобы яны ўзначальваюць адказныя ўчасткі гаспадаркі. **НА ЗДЫМКУ:** старшыня калгаса І. ПАУЛОВІЧ (злева) кансультуе студэнта-завочніка Навагрудскага сельгасгаспадарчага тэхнікума П. ГАМЗУ.

Фота А. ПЕРАХОДА.

**ЗАПРАШЭННЕ
ДА ПЕРАГАВОРАЎ**

10 дзён перад уваходам у мінскі Палац спорту развяваліся флагі краін — удзельніц першай у СССР спецыялізаванай міжнароднай выстаўкі «Камунальная тэхніка-74». 53 фірмы з Вялікабрытаніі, Францыі, ФРГ, ЧССР, Швейцарыі, Швецыі і Японіі дэманстравалі ў беларускай сталіцы лепшыя ўзоры серыйнай тэхнікі, якая заклікана дапамагчы ў вырашэнні адной з самых актуальных праблем сучаснасці — захаванні навакольнага асяроддзя.

Цікавасць да выстаўкі была надзвычайнай. На прэс-канферэнцыі для савецкіх і замежных журналістаў міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі Беларусі А. Бязлюдоў паведаміў, што арганізацыйны камітэт яшчэ задоўга да дня адкрыцця атрымаў заяўкі на групавое наведанне экспазіцыі ад прадстаўнікоў камунальных служб усіх саюзных рэспублік, усіх буйнейшых гарадоў краіны. У састве гэтых дэлегацый — адказныя работнікі міністэрстваў і мэры гарадоў. Пазнаёміцца з экспанатамі пажадалі спецыялісты з ПНР, ГДР і ВНР. Для арганізацыі паспяховай работы выстаўкі ў Мінск прыбылі звыш двухсот экспертаў і афіцыйных асоб з краін-удзельніц.

Жывая цікавасць з боку такога шырокага кола спецыялістаў — сведчанне злабадзённасці тэматыкі выстаўкі. Праблемы захавання навакольнага асяроддзя, асабліва пытанні «гігіены» вялікіх гарадоў, сёння нікога не пакідаюць абыякавым. І хоць некаторыя скептыкі ўяўляюць будучае нашай планеты пахаваным пад кучамі адходаў, спецыялісты розных краін усё больш схіляюцца да думкі, што магутная тэхніка і аб'яднанне намаганняў усіх народаў дазваляць выратаваць прыроду і захаваць высокі камунальны камфорт гарадоў. Прайшоўшая выстаўка несумненна яшчэ больш умацавала веру ў сілу добрай волі і розуму людзей.

...Многія экспанаты з васьмі тэматычных раздзелаў выстаўкі наведвальнікі маглі бачыць у дзеянні. На іх вачах невялікі агрэгат спрытна «перажоўваў» драўнінныя адходы, пні, ператвараючы іх у зручнае для спальвання або прэсавання пілавіне. Яркі пафарбаваныя машыны старанна падмяталі асфальт і акуратна раўнялі траву. Дэманстравалі свае здольнасці смеццявозы, пад'ёмныя краны, экскаватары...

ГРУПА «Б»: НА СЛУЖБЕ ДАБРАБЫТУ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

Толькі летась у БССР было выраблена 86,1 тысячы тон ільновалакна, больш за 253 мільёны квадратных метраў розных тканін, на 883 мільёны рублёў швейных вырабаў, 5,9 мільёна квадратных метраў дываноў і дывановых вырабаў, 40,4 мільёна пар скуранога абутку, 38,1 мільёна штук верхняга трыкатажу...

Значнае месца сярод іншых тавараў народнага спажывання сёння займаюць прадметы культурна-бытавога прызначэння. Наш быт немагчыма ўявіць без электрапрыбораў, радыё, тэлебачання. І тут у Беларусі за гады папярэдніх пяцігодак таксама створана магутная вытворчая база. Мінскія гадзінніквы завод «Прамень», мотавелазавод, завод халадзільнікаў, Брэсцкі электралямпавы завод і шэраг іншых прадпрыемстваў не толькі цалкам забеспячаюць сваёй прадукцыяй попыт беларускіх спажыўцоў, але і пастаўляюць свае вырабы на агульнасаюзны рынак.

Аднак нягледзячы на гэта, дзевятая пяцігодка ўнесла істотныя карэктывы ў геаграфію выпуску тавараў культурна-бытавога прызначэння. Іх спадарожная вытворчасць цяпер разгорнута на ўсіх прадпрыемствах цяжкай, машына- і прыборабудуўчай і іншых галін прамысловасці.

Дзякуючы гэтаму, у 1973 годзе было выраблена 3,2 мільёна наручных гадзіннікаў, на 32,5 мільёна рублёў фарфарафаянсавы посуд, 454,1 тысячы тэлевізараў, 338,9 тысячы радыёпрыёмнікаў, 488,3 тысячы халадзільнікаў, 173,2 тысячы матацыклаў, на 171 мільён рублёў высякажаснай мэблі.

Нарэшце, група «Б» — гэта некалькі сот прадпрыемстваў харчовай прамысловасці, дзе за год перапрацоўваецца каля сямі мільёнаў тон сельгасгаспадарчай сыравіны і прадуктаў жывёлагадоўлі,

Фірмы, што вырабляюць комплекснае абсталяванне для заводаў і вялікіх устаноўкі, прывезлі ў Мінск макеты сваёй прадукцыі. Да ліку такіх прадпрыемстваў адносяцца Брыянскі машынабудуўчы завод і пражскі завод «ЧКД-Дукла», прадстаўленыя знешнегандлёвай чэхаславацкай фірмай «Шкодаэкспарт».

Першае інтэрв'ю аб выніках работы выстаўкі даў прадстаўнік фірмы Юры Бром:

— Прадукцыя нашых прадпрыемстваў — станцыі па перапрацоўцы і спальванню гарадскога і прамысловага смецця магутнасцю ад шасці да пятнаццаці тон у гадзіну — ужо вядома на савецкім рынку. Напрыклад, адзін з такіх заводаў мы, сумесна з беларускімі спецыялістамі, праектуем зараз на ўсходзе Мінска. Падпісаны кантракты на будаўніцтва падобных станцый і ў іншых гарадах СССР. І ўсё ж, нягледзячы на гэта, мы лічым, што выстаўка была безумоўна карыснай як для нас, так і для спецыялістаў вашай краіны. У ходзе яе вялікі перагаворы аб далейшых пастаўках у СССР нашай прадукцыі. На жаль, попыт такі высокі, што мы не ў стане задаволіць усе заказы.

Магчымасць шырока адрэкамендаваць сваю прадукцыю савецкім спажыўцам аднадушна лічаць асноўнай мэтай выстаўкі прадстаўнікі іншых краін — удзельніц экспазіцыі. На думку ўсіх, з кім мне давялося гутарыць, «Камунальная тэхніка-74» — унікальная магчымасць намеціць новыя шляхі для міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне гарадскога гаспадаркі. Гэта свайго роду запрашэнне да перагавораў, якія безумоўна не абмяжуюцца кантрактамі, падпісанымі камерчаскай групай у ходзе выстаўкі, і будуць прадоўжаны ў будучым.

Петэр Тэцлаф, начальнік аддзела планавання і прыёму заказаў Гамбургскага

і ў гэтай галіне паспяхова выконваецца ўсё, што намечана пяцігодковым планам. Галоўным дасягненнем за тры гады можна лічыць значна ўзросшы асартымент прадуктаў, сярод якіх усё большае месца займаюць тыя, што карыстаюцца павышаным попытам.

Харчовая прамысловасць рэспублікі за трэці год пяцігодкі выпусціла каля 500 тысяч тон мяса толькі з сыравіны дзяржаўных рэсурсаў, 119 тысяч тон каўбасных вырабаў, 81,9 тысячы тон масла, 824,2 тысячы тон цэльнамалочнай прадукцыі, 511 мільёнаў бляшанак кансерваў.

Гэтыя аб'ёмы перавышаюць дырэктывыя лічбы пяцігодкі.

Яшчэ больш пабагацеюць прылаўкі магазінаў сёлета. Выпуск тавараў народнага ўжытку вырашана павялічыць на 6,8 працэнта. У тым ліку прадукцыі лёгкай прамысловасці — на 4,4, харчовай — на 6,1, мясцовай — на 8,1 і тавараў культурна-бытавога прызначэння на 9,5 працэнта.

Для гэтага ў народнай гаспадарцы рэспублікі намечана ажыццявіць цэлы комплекс мерапрыемстваў. Увойдуць у строй новыя прадпрыемствы і павялічаць свае магутнасці дзеючыя заводы. Расшырыцца сыравінная база, што дазволіць значна абнавіць асартымент усё асноўных відаў прадукцыі. Прадпрыемствы Расійскай Федэрацыі і іншых саюзных рэспублік у адказ на пастаўкі нашых тавараў забяспячаць беларускія прадпрыемствы новымі высокапрадукцыйнымі машынамі і абсталяваннем.

Мяркуючы па выніках першага квартала года, чарговая праграма развіцця прамысловасці групы «Б» будзе паспяхова выканана. У комплексе з новымі мерапрыемствамі па павелічэнню матэрыяльнага дастатку працоўных гэта дазволіць яшчэ вышэй узняць узровень жыцця савецкіх людзей

ПРАЗ ПЯТНАЦЦАЦЬ РЭСПУБЛІК

Ні на гадзіну не спыняўся паток наведвальнікаў ля стэндаў «Камунальнай тэхнікі-74». Спецыялістам было на што паглядзець і аб чым параіцца са сваімі замежнымі калегамі.

Фота У. ЛУПЕЙКІ.

кірмашу, арганізатар экспазіцыі ФРГ, дарэчы, самай вялікай тут, гаварыў ад імя пятнаццаці прадстаўленых на выстаўцы фірм:

— Мы ўжо заключылі некалькі гандлёвых здзелак за час выстаўкі, але ўпэўнены, што галоўныя кантракты наперадзе. У савецкіх спецыялістаў выклікалі цікавасць наша абсталяванне для ачысткі каналізацыйных труб, універсальныя машыны для разметкі вуліц, ачысткі дарог і па догляду зялёных насаджэнняў. Мы ў сваю чаргу не менш зацікаўлены ў пастаўках у СССР і пастараемся зрабіць усё для наладжвання новых узаемавыгадных сувязей.

Хану Томала, прадстаўнік фінскага акцыянернага таварыства «Тэкснэўткіміс», разгублена расказваў, што фінскія прадстаўнікі не чакалі сустрэць такую вялікую цікавасць да сваіх экспанатаў і працілічылі з запасам рэкламных праспектаў. «За гэтыя дзесяць дзён мы яшчэ раз пераканаліся, што савецка-фінскі гандаль мае вялікія перспектывы», — сказаў фінскі інжынер.

Яшчэ адной запамінальнай асаблівасцю выстаўкі, аб чым у адзін голас гаварылі нашы замежныя госці, стала беларуская гасціннасць. Прадстаўнік французскай фірмы «Паклен» Жан-П'ер Ягораў

у Мінску другі раз. Ён крыху валодае рускай мовай, таму што дзед яго выхадзец з Расіі:

— Я меў магчымасць яшчэ раз пераканацца ў каласальных поспехах савецкіх людзей. Мінск пакідае ўражанне вельмі дынамічнага і развітага горада, і я з задавальненнем азнаёміўся з ім. Што датычыць непасрэдна выстаўкі, то адзінай «прэтэнзіяй» можна назваць дапытлівасць і цікавасць вашых спецыялістаў да нашага экспаната — універсальнага гідраўлічнага экскаватара. Але, думаю, мая стомленасць узнагародзіцца ў будучым узрослым пастаўкамі ў СССР гэтых машын. Ад душы буду рады, калі машыны нашай фірмы дапамогуць Мінску і ў далейшым захоўваць сваё прывабнае аблічча.

Першага чэрвеня апусцелі выставачныя пляцоўкі перад Палацам спорту. Большасці экспанатаў не суджана было вярнуцца на радзіму — іх раскупілі прадстаўнікі камунальных прадпрыемстваў Мінска і іншых гарадоў. І хто ведае, можа гэтыя прыгожыя выставачныя экзemplары стануць першымі ластаўкамі вялікага і плённага міжнароднага супрацоўніцтва на карысць «здароўя» нашых гарадоў.

Вячаслаў ХАДАСОУСКІ.

Сёлета ў жніўні Мінскі аўтамабільны завод будзе адзначаць сваё 30-годдзе. Яно супадае з паўвековым юбілеем савецкага аўтамабільабудавання. Даты, як кажуць, «круглыя», і творцы выдатных беларускіх машын вырашылі прысвяціць ім выпрабавальны прабег.

У дарогу павінны былі рушыць не тыя машыны, якія даўно зарэкамендавалі сябе на розных работах, а новыя аўтапаязды, што падмаюць грузы ад 20 да 25 тон. Маршрут выбралі з улікам найцяжэйшых рэльефных і кліматычных умоў, ён пралягаў праз тэрыторыю пятнаццаці савецкіх рэспублік.

Старт незвычайнага рэйсу быў прызначаны на 13 жніўня мінулага года. У гэты дзень на плошчы перад заводам выстраілася пяць толькі што створаных аўтапаяздоў. Рэйс трох машын даручалася ажыццявіць камсамольска-маладзёжным экіпажам. Астатнія экіпажы ўзначальвалі вопытныя выпрабавальнікі. А. Лутоўкін і В. Палішчук.

Пачатковы этап рэйсу праходзіў дакладна па графіку. Праз чатыры дні пасля развітання з Мінскам калона дасягнула Волгі. Паязды па плаціне электрастанцыі пераправіліся далей, да Урала.

Наперадзе працякала Уфа — горная ўярхоўі, са сваімі капрызамі рака. На маршруце паяздоў не было моста, а дзейнічала паромная пераправа.

Але на вырчку беларускім аўтамабілістам прыйшлі рускія і башкірскія сябры. Работнікі Уфінскага гарвыканкома і дарожнай аўтаінспекцыі, нягледзячы на выхадны дзень, узяліся за арганізацыю работ на пераправе. Тэрмінова былі зроблены неабходныя разлікі. Паколькі паром быў на 2—4 метры карацей за даўжыню асобных паяздоў, кожную машыну заганялі на палубу наўскос. Затым разварочвалі так, каб пярэднія колы дасягалі края парома, а прычэп заставаўся на «зломе».

Наступіў дзевяты дзень прабегу. Яго з асаблівай прыемнасцю ўспамінаюць удзельнікі выпрабавання. Дарога прывяла іх у горад Міяс. Машыны спыніліся ля варот Уральскага аўтазавода. Іх акружылі сотні жыхароў горада, цёпла вітаючы дарогіх гасцей з Беларусі.

Нарэшце і сібірскія гарады за-

сталіся ззаду. Пяць паяздоў упэўнена рухаліся ў паўдзённым напрамку. Змяніліся клімат і характар дарог. Стаяла гарачыня. Колы машын падымалі ў паветра клубы пылу. Маршрут праходзіў па сярэднеазіяцкіх стэпах. Затым ён пралёг праз горныя масівы. Калона ішла, робячы ў гарах рэзкія павароты, праходзячы вузкія цясіны, узбіраючыся на крутыя схілы. На Паміры яна пераадолела складаныя горныя хрыбты і пачала спуск, але дарогу перагаралі скалы, скінутыя абвалам. Паспрабавалі абмінуць гэты абвал і прайсці па дну цясіны, дзе пенілася няўрымсліва рачулка. Выпрабавальнікі 23 разы перасякалі яе ўброд.

Пераход праз горы Сярэдняй Азіі не зычыў экспедыцыі палёгкі. Перад ёю ляжала яшчэ Каракумская пустыня. Ніколі дагэтуль мінскім вадзіцелям не даводзілася пракладваць трасы ў пясках. Выпрабаванне ж прадугледжвала такую трасу. Пустыня абрушылася на караван машын сваімі сypучымі пяскамі, спёкаю, у час якой ртутны слупок тэрмометра падымалася за сорок вышэй нуля. МАЗы літаральна патаналі скатамі ў пясчаным грунце, але няспынна прабіваліся ўперад, пакуль не выйшлі да Каспійскага мора.

Каспій пералывалі на пароме. Гэта аперацыя заняла дванаццаць гадзін. Ад парома адправіліся на Баку, а затым на Тбілісі і Ерэван. Увесь час, праходзячы лясістыя раўніны, стэпы, пустыню, горныя перавалы, удзельнікі выпрабавання пільна сачылі за станам машын і прычэпаў, кантралявалі работу прыбораў і механізмаў. Кожны ведаў: усе заўвагі, меркаванні, вывады будучы карыснымі і спатрэбнымі інжынерам, канструктарам, майстрам завода.

Стэпы Украіны, Малдавіі, землі прыбалтыйскіх рэспублік пасля таго, як ззаду рэспублікі Сібір, Сярэдняй Азія і Каўказ, расціраліся пад коламі аўтапаяздоў, быццам прывабныя кілімы. Калі выпрабавальны прабег наблізіўся да канца, спідометры машын зарэгістравалі даўжыню маршрута; яна складала звыш 17 тысяч кіламетраў.

П. ЛЕБЕДЗЕУ.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

ЭЛЕКТРЫЧНАСЦЬ ДЛЯ ВЁСКИ

Саўгас «Бязозкі» па спажыванню электраэнергіі — звыш двух мільянаў кілаватгадзін у год — зраўняўся з сярэднім прамысловым прадпрыемствам. Гэта гаспадарка, размешчаная каля Гомеля, стала буйным пастаўшчыком малака і гародніны. На розных участках вытворчасці ўстаноўлена больш як чатырыста матораў. З дапамогай электрычнасці тут дояць кароў і пасваіць іх на лугах, падтрымліваюць мікраклімат на фермах, абгравяюць цяпліцы і парнікі. Маторы пампуюць ваду і рыхтуюць кармы для жывёлы, ачышчаюць і сушаць збожжа, прыводзяць у дзеянне абсталяванне саўгаснага кансервавага завода. Электраток рухае станкі, сілкуе звярочныя апараты і напалье кавальскія горны ў майстэрнях, дзе рамонтуюць тэхніку.

— З 1971 года ў вёсках рэспублікі ў паўтара раза павялічылася колькасць электрухавікоў, — расказвае галоўны інжынер Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР У. Земчанкаў. — Гэта дало магчымасць перайсці да комплекснай механізацыі і аўтаматызацыі вытворчасці, увесці паточную тэхналогію. Пабудаваны буйныя малочныя і свінагадоўчыя комплексы, птушкафабрыкі, на якіх апараты кіруюць працэсамі з пульту, па зададзенай праграме. Інстытуты, тэхнікумы і сельскія прафтэхвучылішчы рыхтуюць спецыялістаў для абслугоўвання скла-

данага энергетычнага абсталявання.

За апошнія два гады пяцігодкі ў калгасах і саўгасах дабавіцца яшчэ сто тысяч электраматораў. У выніку спажыванне электраэнергіі ў сельскай мясцовасці перавысіць паўтара мільярда кілаватгадзін. Столькі электрычнасці дзесяць гадоў назад выкарыстоўвалі ўсе галіны народнай гаспадаркі Беларусі.

Я. ГАЛКІН.

НОВАЯ НАЗВА — ПЕРШАМАЙСК

Цяпер гэтая вёска ў Шучынскім раёне называецца Першамайск. Яна ў многім нагадвае дзсяткі такіх жа сучасных паселішчаў Беларусі. Шматпавярховы грамадска-адміністрацыйны будынік на цэнтральнай плошчы, ладныя дамы з частаколам тэлевізійных антэн над дахамі ўздоўж добраўпарадкаваных вуліц. Ды і самі вясцоўцы нічым не адрозніваюцца ад гараджан. Модна апранутыя, вясёлыя, чытаюць тыя ж кніжкі і газеты, глядзяць тыя ж кінафільмы, што і ў горадзе.

А раней... Да рэвалюцыі вёска называлася Сабацінцы. Адчуваецца, якая знявага да яе жыхароў нават у назве? Гаротнае, не па-людску цяжка было становіцца сялян. Вось што расказвае адзін з тутэйшых старажылаў, зараз калгасны пенсіянер Мікалай Ластаўка:

— У вёсцы нават і гаворкі не было, каб вучыць сваіх дзяцей грамаце. Пра меды-

цынскае абслугоўванне мы і не чулі. За кавалак хлеба ад цямна да цямна гнулі спіну на панскім полі... Сёння нават не верыцца, што некалі так жылі.

Першым старшынёй мясцовага калгаса «Сцяг Саветаў» стаў аднавясковец Мікалай Ластаўкі Мікалай Грымуць. Мацнеў калгас, больш важным станаўлялася жыццё ся-

лян. Айчынная вайна пакінула ў вёсцы папалішчы на месцах дамоў ды асрацельны сем'і.

Сёння Першамайск — цэнтральная сядзіба аднаго з самых заможных у раёне саўгасаў. Вытворчасць усіх відаў прадукцыі тут пастаўлена на індустрыяльную аснову. А гэта значыць, што на палях і фермах пануе тэхніка. Адсюль і новыя спецыялісты на вёсцы. У Першамайску працуюць 50 трактарыстаў-механізатараў шырокага профілю, каля 30 шафёраў, ёсць свае слесары, электраваршчыкі, наладчыкі, газавікі, электрамандэры. У саўгаснай вытворчасці заняты 20 чалавек з вышэйшай і 30 — з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. 25 работнікаў саўгаса «Першамайскі» завочна займаюцца ў інстытутах, акадэміях і тэхнікумах.

У вёсцы ні на дзень не спыняецца будаўніцтва. Тут узведзены амбулаторыя і ўчастковая бальніца, чатыры магазіны, добры клуб і сельская бібліятэка, аддзяленне сувязі, рамонтная і швейная майстэрні. Вырас цэлы мікра-раён жылых дамоў для спецыялістаў. А к восні ўвойдзе ў строй новая трохпавярховая сярэдняя школа...

Такі сённяшні дзень вёскі Першамайск. Савецкая ўлада змяніла не толькі старую назву, але і ўвесь лад жыцця сялян.

М. СВЯКЛО.

НОВАБУДОУЛІ МАЛАДОГА ГОРАДА

Беразіно — зусім яшчэ малады горад. Гадоў пяць назад гэта быў невялікі драўляны пасёлак. Аднак апошнія гады сталі для Беразіно часам вялікай будоўлі, што цалкам пераўтварыла аблічча населе-нага пункта.

Адзін з апошніх навасельцаў горада — будынак гасцініцы на 70 месц. У сучасным з выгляду памяшканні для гасцей горада створаны ўсе камунальна-бытавыя зручнасці. На першым паверсе дома працуе фірменны рэстаран.

Зусім нядаўна ў Беразіно адкрыўся новы універсальны магазін. Яго гандлёвыя залы займаюць плошчу 1 600 квадратных метраў. На трох паверхах багаты выбар гатовага адзення, трыкатажных і галантарэйных вырабаў, абутку, тканін, гаспадарчых тавараў, школьна-пісьмовых прыладаў.

Будаўніцтва ў горадзе расшыраецца літаральна з кожным днём. У бліжэйшы час у новы трохпавярховы будынак перабярэцца раённы вузел сувязі. Адначасова заканчваецца аддзелачныя работы ў доме быту. Пачынаецца будаўніцтва льнозавода, узводзяцца новыя кварталы жылых дамоў.

П. НЕСЦЯРОВІЧ.

У дзевятай пяцігодцы грузабарот чыгуначнага транспарту Беларусі павялічыцца на 22 працэнты. Вырасце сярэдняя хуткасць і вага саставаў, што зменшыць сабекошт перавозак, адкрыюцца новыя пасажырскія лініі. НА ЗДЫМКУ: на адным з участкаў беларускай магістралі.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

НАШ ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ

Верховный Совет СССР — наш высший орган государственной власти. В соответствии с Конституцией он объединяет законодательную власть с распорядительной деятельностью и всеобъемлющим контролем.

Только Верховный Совет вправе вносить изменения в Конституцию, принимать в Союз ССР новые республики, утверждать образование новых автономных республик и автономных областей, утверждать Государственный план и Государственный бюджет, издавать акты в форме союзного закона.

Верховный Совет СССР принимает также решения по основным направлениям внутренней и внешней политики, по вопросам войны и мира, рассматривает доклады правительства по узловым проблемам жизни страны, избирает высший судебный орган — Верховный Суд СССР, назначает Генерального прокурора СССР.

Верховный Совет состоит из двух палат — Совета Союза и Совета Национальностей. Совет Союза выражает общие интересы всех трудящихся СССР независимо от их национальной принадлежности. Совет Национальностей выражает специфические интересы (связанные с национальными особенностями) различных народов СССР и их государственных образований. Такой палаты в парламентах буржуазных государств нет.

По своей структуре Верховный Совет СССР принципиально отличается от двухпалатных парламентов ряда государств и тем, что палаты его полностью равноправны. В парламентах буржуазных государств палаты делятся на «верхние» и «нижние», каждая из которых имеет свои полномочия. Конгресс США, например, состоит из сената и палаты представителей, парламент Англии — из пала-

ты лордов и палаты общин, а парламент Франции — из сената и Национального собрания.

Совет Союза избирается гражданами СССР по норме: один депутат от 300 тысяч человек. Подобная система выборов в Совет Национальностей привела бы к численному преобладанию представителей русского, украинского и других больших народов. И чтобы обеспечить действительное, то есть политическое, а не арифметическое равенство всех народов, палата Совета Национальностей избирается гражданами СССР по республикам, автономным областям и национальным округам (32 депутата от союзной республики, 11 — от автономной республики, 5 — от автономной области, 1 — от национального округа). В результате в Совет Национальностей избирается, например, по 32 представителя от Российской Федерации и от Эстонии, хотя их населе-

ние различается по численности почти в сто раз.

Обе палаты Верховного Совета избираются на один и тот же срок (четыре года), в одно и то же время, без частичных обновлений.

Конституция СССР установила, что Совету Союза и Совету Национальностей в одинаковой мере принадлежит законодательная инициатива. Ни одна из палат не может ни прямо, ни косвенно навязать свою волю другой палате. Закон считается окончательно утвержденным, если он принят обеими палатами Верховного Совета СССР простым большинством голосов каждой палаты.

Палаты Верховного Совета СССР на равных правах участвуют в формировании центральных органов Союза ССР и пользуются одинаковым правом контроля их деятельности. Так, Верховный Совет СССР на совместном заседании обеих палат избирает коллегиального президента страны — Президиум Верховного Совета СССР, образует союзное правительство — Совет Министров СССР.

Статья 47 Конституции СССР устанавливает, что в

случае разногласия между Советом Союза и Советом Национальностей вопрос передается на разрешение специальной комиссии, образуемой палатами на паритетных, равных началах. Если комиссия не приходит к согласному решению или если ее решение не удовлетворяет одну из палат, вопрос рассматривается вторично в палатах. При отсутствии согласного решения обеих палат Президиум Верховного Совета СССР уполномочен распустить Верховный Совет и назначить новые выборы.

Важным условием, обеспечивающим равенство палат, является одинаковый порядок их работы. Обсуждение проектов происходит по палатам, причем обеспечиваются параллельность и одновременность обсуждения и принятия законопроектов. Если же обсуждения происходит на совместном заседании обеих палат, то голосование законопроектов проводится раздельно.

Заседания Верховного Совета ведет не председатель одной из палат, а поочередно

Вакслицы Наваполацка.

Фота Г. ЛІХТАРОВІЧА.

СЕМНАЦЦАТЫ ГОД НА РАДЗІМЕ

Здаецца, нядаўна быў той час, калі я, упершыню пасля доўгіх год жыцця на чужыне, ступіў на родную зямлю. А якія адбыліся змены за шаснаццаць год! У той час савецкія людзі былі заняты аднаўленнем народнай гаспадаркі, разбуранай у гады вайны. У Мінску я яшчэ бачыў рэшткі тых разбурэнняў. На плошчы Леніна, напрыклад, на левым крыле педагагічнага інстытута віселі сталёвыя бэлькі — сляды варожага бамбэжкі. Востра не хапала жылля, тавараў першай неабходнасці, людзі скромна апраналіся. Але ўсе нястомна працавалі, старанна вучыліся, упэўнена глядзелі ў будучае. Людзі ведалі: заўтрашні дзень будзе лепшым, чым сённяшні.

У адноўленым Мінску будаваліся новыя прадпрыемствы. За кароткі час былі ўведзены ў строй заводы аўтаматычных ліній, электронна-вылічальных машын, прыборабудавальны і многія іншыя. На маіх ваках горад рос і добраўпарадкоўваўся. На шырокіх праспектах, вуліцах і бульварх узняліся вышынныя дамы, інстытуты, камфартабельныя гасцініцы. На Паркавай магістралі каля новай вышыннай гасцініцы «Юбілейная» красуецца таксама новы Палац спорту. Да незапамінальнага змянілася плошча Якуба Коласа, дзе ўзведзены велічны помнік паэту.

З'явіліся новыя добраўпарадкаваныя мікрараёны па вуліцы Арлоўскай, у Зялёным Лузе, Чыжоўцы, Серабранцы, Курасоўшчыне.

Я часта бываю ў сваіх родных месцах — у калгасе імя Чапаева Глыбоцкага раёна. Прыемна бачыць, як з кожным годам тут павялічваецца ўраджайнасць палёў. Дзякуючы багатаму ўгнаенню і механізаванай апрацоўцы зямлі, тут здаюцца па 25 і больш цэнтнераў збожжавых з кожнага гектара. У суседнім калгасе «За Радзіму» ўраджай дасягаюць 30 цэнтнераў з гектара. Павышаецца заробтак калгаснікаў, паліпшаецца іх жыццё. У дамашнім быце многія сяляне карыстаюцца газавымі плітамі, пральнымі машынамі, радыёпрыёмнікамі і тэлевізарамі.

Радуючыся дасягненням сваёй Радзімы, я ўспамінаю цяжкія, крызісныя трыццатыя гады ў Канадзе, калі мы ехалі на ўборку ўраджаю на дахах вагонаў. Тады за безбілетны праезд паліцыя нас узнагароджвала

дубінкамі. Не раз такая паездка заканчвалася трагічна. Мой таварыш Сямён Барылюк з Вінніпега ў такой паездцы загінуў пад коламі вагонаў. Тады мы былі лішнімі ў гарадах і на фермах. Цяпер і там многае змянілася. Дробныя фермеры разарыліся, іх зямля перайшла ў рукі буйных землеўладальнікаў.

Грамадзяне нашай рэспублікі, як і ўсёй краіны, гарача падтрымліваюць унутраную і знешнюю палітыку свайго ўрада. 16 чэрвеня адбудуцца выбары ў Вярхоўны Савет СССР. Кандыдатамі ў дэпутаты вылучаюцца лепшыя людзі краіны: партыйныя і беспартыйныя працаўнікі фабрык, заводаў і палёў, людзі навукі і мастацтва, мужчыны і жанчыны, прадстаўнікі ўсіх нацыянальнасцей. Я буду мець гонар галасаваць за таварыша Мазурава, першага намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР, вылучанага кандыдатам у дэпутаты ў нашай выбарчай акрузе. Яго мы будзем выбіраць у Савет Саюза. Кандыдатам у Савет Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета СССР у нашай выбарчай акрузе вылучана мантажніца радыёапаратуры завода імя Арджанікідзе Рэгіна Перахоткіна. Яна ўдарніца камуністычнай працы, карыстаецца вялікай павагай у сваім калектыве. Такія людзі з'яўляюцца дастойнымі прадстаўнікамі ў вярхоўным органе ўлады, і за іх выбаршчыкі аддадуць свае галасы ў дзень выбараў.

Жывучы на Радзіме, я часта ўспамінаю сваіх сяброў у Канадзе, членаў Федэрацыі рускіх канадцаў. Некаторыя з іх прыязджаюць у Савецкі Саюз турыстамі. Аб сваіх уражаннях яны пішуць у рускую прагрэсіўную газету «Вестник». У мінулым годзе ў «Вестнике» былі апублікаваны выдатныя артыкулы пабываўшых на Радзіме таварышаў Макаравіча, Гетманчука, Паповай і іншых. Згодна з паведамленнем «Вестника», сёлетня ў Савецкі Саюз зноў прыедуць групы турыстаў, арганізаваных Федэрацыяй. Яны пабываюць таксама і ў Мінску. Тут, у 30-ю гадавіну вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў, яны змогуць убачыць горад ва ўсёй яго велічы і прыгажосці. Яны пераканаюцца ў гасціннасць міралюбівага і дружалюбнага савецкага народа, сярод якога я з верай у яшчэ лепшае будучае сустракаю семнаццаць год.

Іван ШАРЫНСКІ.

УЧИТЕЛЬ —

«Узнайте, пожалуйста, что с Таней. Я написала ей два письма, а ответа все нет. Вспоминаю её каждый день и думаю, думаю, почему она не пишет».

Письмо пришло из Бельгии от Лилиан Тихоновой, и это по ее просьбе я звоню Тане Крамущенко. Голос в трубке дрожит от нетерпения: «Я тоже беспокоюсь. Мы с Лилиан переписывались, а потом я заболела... Мы потерялись. Может быть, у нее изменился адрес!».

Самые трогательные строки в дневнике, который Лилиан вела в Крыжовке, — о Тане: «Это такое огромное счастье, что я с ней познакомилась, что она вообще есть, что мы будем с ней дружить».

«Так трудно было с Лилиан расставаться. Она уехала, а я все не могла успокоиться, не представляла, как буду жить без нее. А подружиться мы очень быстро. Я ей про себя стала рассказывать, она мне про себя. Нам было интересно вместе».

В письмах Таня продолжала рассказывать о себе и о своих делах: провели интересный сбор, посвященный пионергероям; подшефных октябрят приняли в пионеры; в музыкальной школе, где Таня занимается, скоро концерт, и она будет в нем участвовать. «В воскресенье катались на лыжах, — писала зимой подруге в Бельгию Таня. — Добралась до Крыжовки. В лагере теперь тихо, пусто. Опять вспомнила тебя. Как ты там?»

«Живу я неплохо, но очень скучаю. Месяц в лагере прошел, как один день, и только в моей памяти он останется навсегда».

От ребят из-за рубежа, которые хоть однажды побывали в Крыжовке, часто приходит письма. В них разное: благодарность за полученные книги, воспоминания об интересном отдыхе в пионерском лагере, рассказы о школьных делах. И нет ни одного, в котором не было бы строк о дружбе, зародившейся тут, на белорусской земле, и, словно отблеск пионерского костра, освещающей всю их дальнейшую жизнь.

Лагерный месяц — срок слишком незначительный, чтоб ребенок начал смотреть на мир другими глазами. Но за месяц можно всколыхнуть его душу, создать тот чудесный родник, который будет питать его энергией долгие годы.

В Крыжовке с ребятами не происходит ничего необыкновенного. Просто они живут бок о бок с советскими пионерами,

с добрыми взрослыми, заботу и внимание которых ощущают постоянно. Лагерь завораживает своей особой атмосферой жизни: неординарности, энергии, доброты, желательности и сердечности. Здесь для каждого из приехавших приоткрывается кусочек удивительной, невиданной доселе жизни, наполненной пионерской романтикой, неожиданными открытиями, драгоценным чувством ребячьей солидарности.

В Крыжовке каждый год развеваются флаги нескольких иностранных государств, но хозяева и гости из-за рубежа хорошо понимают друг друга, потому что говорят они на одном языке — языке дружбы.

«Нас в Крыжовке встречают с цветами и музыкой, по русскому обычаю хлебом-солью», писала маме в Бельгию Лилиан Дзитяк. — Так встречают только друзей. Значит, нам рады!»

Здесь каждый сразу становится полноправным членом одного большого ребячьего коллектива, и если у него радость, радуются все, а случилась беда, она тоже общая.

Недавно я получила письмо от нашей землячки Раисы Федоровны. Она пишет: «Представь себе, мой Ян в этом году уже женится. А помните, сколько хлопот он нам доставил своей болезнью! Сам Ян сейчас вспоминает, как заботились о нем и взрослые, и ребята».

Это было десять лет назад. Раиса Федоровна сопровождала группу бельгийских ребят, ее сын Ян, пробыв в отпуске совсем недолго, заболел и попал в больницу. В незнакомном городе, среди чужих, казалось бы, людей мальчик не чувствовал себя одиноким. В больнице все было к нему предельно внимательны, из лагеря каждый день кто-нибудь из ребят воспитателей приезжал с картинками и новостями. А когда на кондитерской фабрике проводили экскурсии в первую очередь вручали подарки, дети не были своего большого товарища и отвезли ему самую красивую коробку конфет.

«В лагере я сдружилась с советскими девочками и мальчиками и вижу большую разницу между нашими и здешними детьми», писала Наташа Денченко из ФРГ. — Советские дети свободнее, их дружба крепче».

«Голос Радзімы»

№ 22 (1335)

БАЦЬКАЎ ДОМ

«ПАД РОДНЫМ НЕБАМ» — ТАК НАЗЫВАУСЯ ЗМЕШЧАНЫ У МІНУЛЫМ НУМАРЫ НАШАЯ ГАЗЕТЫ УРЫВАК З КНІГІ ЗАСЛУЖАНАГА ВАЕННАГА ЛЕТЧЫКА СССР, ГЕРОЯ САВЕЦКАГА САЮЗА МІКАЛАЯ ПІНЧУКА, НАД ЯКОЙ ЕН ЗАРАЗ ПРАЦУЕ. СЕННЯ МЫ ПРАПАНУЕМ ЧЫТАЧУ ЯШЧЭ АДЗІН РАЗДЗЕЛ З ЯГО МЕМУАРАУ.

Тры гады прайшло ў баях удалечыні ад родных мясцін. Думка аб бацькоўскім доме заўжды хвалявала мяне. Але яна стала проста неадчэпнай і нясцерпнай, калі разгарэлася бітва за вызваленне маёй Беларусі. Так хацелася пабываць дома, паглядзець на родных і блізкіх, калі яны жывыя, зноў, як у дзяцінстве, удыхнуць пах сырадою і свежага аржаного хлеба. Па начах мне сніліся бацька, маці, сястра з братамі, мае ровеснікі. То здавалася, што я сплю ў сваёй хаце, вярнуўшыся з начлега, і маці асцярожна, ласкава будзіць мяне: «Коля, сыноч, уставай, драпікі астынуць». То я бачыў сябе ў лесе з кошыкам, поўным грыбоў.

Мы стаялі тады на аэрадроме Лошніца пад Барысавам за 120 кіламетраў ад маёй вёскі. «Маці, напэўна, пры гуку кожнага самалёта з надзеяй углядаецца ў неба», — думалася мне.

У сярэдзіне ліпеня 1944 года я нечакана атрымаў дазвол зрабіць палёт над сваёй вёскай. Хвалюючыся, напісаў запіску з просьбай да таго, каму яна трапіць, паведаміць мне аб лёсе бацькоў, сваякоў, указаў нумар сваёй палёвай пошты і ўклаў гэта «пасланне» ў гільзу ад снарада, а гільзу абвязаў чырванай стужкай. Праз 15 мінут палёту я на сваім «яку» без асаблівай цяжкасці адшукаў знаёмыя з дзяцінства мясціны. З радасцю убачыў, што амаль уся наша невялікая вёска Будзёнаўка аказалася цэлай. Я адшукаў свой дом і, знізіўшыся на зусім малую вышыню і зменшыўшы хуткасць, скінуў «вымпел», які трапіў на суседні агарод. Зрабіў круг, другі, бачу, з дома выйшаў чалавек з вялікай барадой. У ім я тут жа пазнаў бацьку.

А на вуліцы ўжо сабралася шмат народу — і дарослых, і дзяцей. Яны глядзелі ў неба і аб нечым спрачаліся. Набраўшы вышыню, я выканаў над вёскай некалькі фігур складанага пілатажу, глянуў уніз і... нікога не убачыў. Вуліца нібы вымерла. Відаць, аднавяскоўца прынялі мой самалёт за нямецкі і, баючыся абстрэлу з паветра, разбегліся і пахаваліся.

Нізка праляцеўшы над сваім домам, я зрабіў развітанны круг і ўзяў курс на Барысаў. Настрой у мяне быў прыўзняты.

Пасля пасады пра ўсё ўбачанае далажыў камандзіру палка. Ён выслухаў мяне ўважліва і сказаў:

— Што вёска ўцалела — у гэтым нічога дзіўнага няма. Сам бачыш, як фрыцы драпаюць. Не паспяваюць паліць.

Прайшло каля тыдня пасля таго памятнага дня, як раптам мяне выклікаюць у штаб.

— Ну, што ж, Пінчук, мінулы раз ты з паветра бачыў сваю вёсачку, цяпер агляды яе з зямлі. Бяры сувязь са самалёт і злятая дамоў. Начальства дазваляе. За суткі абвернешся?

— Вядома! — ледзь не падскочыў я ад радасці. Тут жа сабраўся, прыхпіў пару бляшанак тушонкі, бохан хлеба, крыху цукру, мыла і вылецеў са сваім матарыстам Антонам Сухаваравам.

Ляцелі мы не спяшаючыся, на малых абаротах — хацелася ўдасталы наглядзецца на родныя прасторы. Я называў Антона вёскі і рачулки, паказваў пералескі, лугі, дзе ў юнацтве даводзілася касіць сена, збіраць грыбы і ягады. Зрабіўшы некалькі кругоў над вёскай, я выбраў зручную пляцоўку ў процілеглым канцы ад бацькоўскага дома і пасадзіў самалёт. Надвор'е стаяла ціхае, сонечнае. Адрозж да вёскі падступіў квяцісты луг, а за ім пятляла рэчка Ваўчанка, дзе мы з сябрамі некалі купаліся, лавілі ракаў і пачкуроў, палілі кастры. Тут прайшло маё дзяцінства, тут я убачыў упершыню ў жыцці самалёт, адсюль пачаўся мой шлях у неба. Успаміны нахлынулі на мяне.

Не прайшло і некалькіх мінут, як нас абкружылі падлеткі і малыя дзеці, жанчыны і старыя, баючыся, аднак, блізка падыйсці да самалёта. А калі пазналі мяне, радасна закрычалі:

— Мікалай прыхаў! Пінчукоў сын прыляцеў!

Людзі падыходзілі і асцярожна кралі мяне за рукавы гімнасцёркі, за ордэны, спрабуючы канчаткова пераканацца, што гэта сапраўды я, а не прывід.

— А тут па вёсцы чутка прайшла, што цябе збілі і ты загінуў, — сказаў нехта.

Адна з жанчын скамандавала дзецям:

— Бяжыце да Пінчукоў, скажыце, што сын іх Мікола на самалёце прыляцеў!

— Ах ты, божа ж мой, — залемантавала нейкая цётка, — радасці колькі будзе для маці!.. Ты жывы, сыноч?

— Ды жывы, жывы! — ахрыплым ад хвалявання голасам адказаў я.

— Ну, беражы цябе гасподзь... А мой загінуў, — прагаварыла жанчына, ражком хусткі выціраючы выцілілы ад выплаканых слёз вочы.

Неўзабаве проста з агарода прыбегла задыханая сястра Кацярына і кінулася мне на шыю, за ёй спяшаліся бацька з маці, блізкія і далёкія сваякі. У моцных абдымках я сціснуў маці, потым бацьку. У акружэнні родзічаў і аднавяскоўцаў дайшоў да сваёй хаты. Яна засталася амаль такой жа, як і раней. «Прывітанне табе, бацькоўская хата», — прашптаў я і пераступіў родны парог.

Маці замітусілася, усё валілася ў яе з рук. Па маршчыністых шчаках цяклі слёзы радасці. Нарэшце, крыху супакойшыся, яна з дапамогай Кацярыны выставіла на стол усё, што мела — бульбу, кавалак сала, малака. Бацька падмігнуў мне і некуды выйшаў. Мінут праз пяць ён вярнуўся і асця-

рожна паставіў на стол бутэльку самагонкі.

— Збярог для такога выпадку, — растлумачыў ён. Усе селі за стол.

— Прабач, сыноч, хлеба ў нас няма, — спахапілася маці. — Фашыст пракляты абабраў да нікі. Што змаглі прыхаваць, то і засталася, — паказала яна вачыма на стол.

— Хлеб у мяне ёсць, мама, — і я выцягнуў з парашутнай сумкі свае запасы, пра якія за размовай зусім забыўся.

— Вось ён які, хлеб салдацкі, — бацька на руцэ падкінуў бохан і беражна перадаў маці.

Антон Сухавараў, даручыўшы ахову самалёта двум старэйшым хлопцам, прыйшоў у хату і прысеў да стала. Распытан, здзіўлена, навінам не было канца. Я не выцерпеў і прапанаваў бацькам палятаць на самалёце.

— Куды мне, косці старыя растрасу, — адмовілася маці, а бацька падумаў і згадзіўся.

Усе накіраваліся да самалёта. Там ужо стаялі людзі з суседніх вёсак. Антон папрасіў, каб усе адыйшліся. Я прышліпіў бацьку прывязанымі рамянямі, паказаўшы, за што трымацца, а сам сеў у першую кабінку. Поўны газ, невялікі разбег, і самалёт паліў адарваўся ад зямлі. Набраўшы вышыню метраў 400, я аглянуўся назад. Бацька ўсміхаўся.

— Пазнаеш з такой вышыні вёску? — гучна пытаюся.

— Ды я яе з любой вышыні пазнаю, — смеяцца бацька.

Зрабіўшы некалькі кругоў над Будзёнаўкай і суседнімі вёскамі, мы прыземліліся. Падбег Антон, узяў за левую плоскасць, і самалёт ціха падруліў да ранейшага месца стаянкі.

Дзень канчаўся, і па-салдацку кемлівы Сухавараў выставіў на ноч ля самалёта двух басаногіх «вартавых» з трафейнымі нямецкімі «шмайсерамі». Здаецца, ля самалёта сабралася начаваць уся дзятва вёскі.

Вечарам у нашу хату набілася поўна людзей. У асноўным гэта былі старыя і інваліды. Усе здаровыя мужчыны знаходзіліся або на фронце, або ў партызанскіх атрадах. Давалася яшчэ раз расказаць аб тым, як пачаў ваяваць, як зрабіў больш за 200 баявых вылетаў, правёў каля 50 паветраных баёў, збіў 16 варожых самалётаў, як аднойчы тараніў фашысцкі самалёт, як быў паранены.

— Та-ак, — працягнуў мужчына з куксай замест правай нагі і партызанскім медзлём на старэнкай гімнасцёрцы. — Значыцца і ваш цукар не вельмі салодкі. А нам у партызаных давалася пасёрбаць балотнай жыжкі. Нават і цяпер яшчэ адрыпаецца. Але і мы давалі ім прыкуруць. Аднойчы, у канцы 1942 года, пад самым носам у карнікаў на станцыі Выдрэя пусцілі пад адхон нямецкі эшалон з танкамі, бронемашынамі і штабам дывізіі разам з генералам. Ох, і шуму было, калі

[Заканчэнне на 7-й стар.]

САМА ЖИЗНЬ

«Здесь, в Бельгии, мне никогда не найти таких друзей, каких я нашла в Крыжовке», — вторит ей Жаклин Дюшо.

Почему же наши зарубежные гости так дорожат дружбой с советскими ребятами? Ведь дома у каждого из них есть знакомые, друзья по школе. Иногда они устраивают вечеринки, слушают музыку, танцуют. Но как мало у них общих интересов, общих дел, обычно объединяющих и сплачивающих людей!

«У вас всегда есть что делать ребятам. Им совсем не бывает скучно. Можно заниматься тем, что больше всего нравится», — пишет Петя Бовдало.

В лагере каждый мог заниматься любимым делом: один рисовал, другой выпиливал, третий играл на баяне. Но у всех вместе было еще какое-то общее занятие, требовавшее совместных усилий. К большому и малому пионерскому делу в лагере не бывает безразличных. И будь-то концерт в воинской части, поход в лес или спортивные соревнования — касается оно всех, беспокоятся о нем и борются за успех все.

«Ваши дети добрее, доверчивей, искреннее, они не радуются чужой беде. Они умеют дружить». Это строки из письма Петруши Гайер, и, видимо, они в какой-то степени и отвечают на вопрос, почему один-единственный месяц в Крыжовке оставляет в сердцах ребят из-за рубежа глубокий след.

У советских людей сильно развито чувство дружбы, коллективизма, интернационализма. Помогать друг другу, быть верным и преданным товарищу и общему делу — эти черты советского образа жизни проявляются и в отношении к нашим зарубежным друзьям.

Ахмед Уддин, студент машиностроительного факультета Белорусского политехнического института, приехавший учиться в Минск из Бангладеш, рассказывает: «Я живу в общежитии вместе с белорусскими ребятами. Это замечательные люди. Они помогают мне в учебе, а их родители, хоть я с ними не знаком лично, интересуются наши-

водстве. Остальные — представители трудовой интеллигенции: врачи, писатели, деятели искусств, советские, партийные и профсоюзные работники. Среди депутатов люди 55 национальностей, почти треть их — женщины, каждый четвертый — беспартийный.

Очередные выборы в Верховный Совет СССР назначены на 16 июня. В выборах имеют право участвовать все без исключения граждане, достигшие 18-летнего возраста. Их избирательные права не ограничены никакими цензами. Не случайно на последних выборах в Верховный Совет (в июне 1970 года) в голосовании участвовало свыше 99 процентов избирателей, практически все взрослое население страны.

В отличие от парламентариев буржуазных стран советские люди, избранные депутатами Верховного Совета СССР, не становятся независимыми от избирателей своего округа. Все они обязаны систематически отчитываться перед теми, кто выбрал их в высший орган власти.

Михаил КРУТОГЛОВ, доктор юридических наук.

ми общими делами, передают мне гостинцы».

В нашей стране за годы Советской власти сформировался новый человек, новая личность, появление которой стало возможным только в свободном обществе. Еще в 1926 году немецкая революционерка Клара Цеткин, посетившая недавно организованный, а теперь всемирно известный пионерский лагерь Артек, писала:

«Маленькие обитатели лагеря сознают, что они — дети революции, будущие граждане рабочего-крестьянского государства. Я не нашла ни одного пионера, который не имел бы гордого, горячего желания идти по ленинскому пути и для этого учиться, стать здоровым, крепким, умным и ловким, чтобы строить новую, коммунистическую жизнь. Все при этом чувствуют горячую солидарность с их братьями и сестрами за рубежом».

«Вносить свой вклад в борьбу за мир, дружбу и свободу народов», — записывают в свой устав члены клубов интернациональной дружбы, которых все больше и больше становится в нашей стране. Думать не только о себе, интересоваться делами и жизнью ребят планеты — этим заветам верны наши пионеры и сегодня.

Меня очень обрадовало письмо из ФРГ от Юлика Балабаева, в котором он пишет: «Интересно, как живут другие ребята, вместе с которыми я отдыхал в Крыжовке. Что у них слышно!» В лагере наши гости из-за рубежа дружат не только с советскими детьми. Между собой отлично находят общий язык немцы и англичане, бельгийцы и французы, австрийцы и финны. И в письме Юлика прозвучал искренний интерес и даже забота о товарищах, которые разъехались по разным странам, но которых всегда будут объединять воспоминания о Белоруссии, о днях, проведенных вместе, о советских людях.

Пионерский лагерь — это большая школа ребячей дружбы, школа интернационализма и борьбы за светлое завтра всей земли. И учитель здесь — сама жизнь.

Диана ЧЕРКАСОВА.

РЕДАКЦИЯ УВЕДОМЛЯЕТ ЗЕМЛЯКОВ, ОТПРАВЛЯЮЩИХ СВОИХ ДЕТЕЙ НА ОТДЫХ В БЕЛОРУССИЮ, В ПИОНЕРСКИЙ ЛАГЕРЬ «КРЫЖОВКА», О ТОМ, ЧТО ПРЕДСТАВИТЕЛИ БЕЛОРУССКОГО ТОВАРИЩЕСТВА ПО КУЛЬТУРНЫМ СВЯЗЯМ С СООТЕЧЕСТВЕННИКАМИ ЗА РУБЕЖОМ БУДУТ ВСТРЕЧАТЬ ИХ 30 ИЮНЯ И 1 ИЮЛЯ НА ВОКЗАЛЕ В ГОРОДЕ БРЕСТЕ.

Віцебск, Вуліца Леніна.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

В ПРОГРАММЕ мира, принятой XXIV съездом КПСС, выдвинуты самые насущные проблемы современности: ликвидация военных очагов в Юго-Восточной Азии и на Ближнем Востоке; немедленный и твердый отпор любым актам агрессии и международного произвола; отказ от применения силы и угрозы ее применения для решения спорных вопросов международной жизни; окончательное признание территориальных изменений, происшедших в Европе в результате второй мировой войны; обеспечение коллективной безопасности в Европе; заключение договоров, ставящих под запрет ядерное, химическое и бактериологическое оружие; активизация борьбы за прекращение гонки вооружений всех видов; полное претворение в жизнь решений ООН о ликвидации оставшихся колониальных режимов; углубление и расширение взаимовыгодного сотрудничества во всех областях с государствами, которые стремятся к этому.

Выдвижение и претворение в жизнь этой программы раскрывают подлинно революционный метод подхода КПСС к международной действительности.

Эффективна та политика, которая, основываясь на строгом научном анализе тенденций мирового развития, позволяет не только уяснить смысл происходящих явлений и процессов, но и предвидеть, предусмотреть возможные направления и характер будущих событий. Возможность научно обоснованно предвидеть будущее дает партии рабочего класса и идущим за ней массам уверенность в правильности избранного ими пути. «Чудесное пророчество есть сказка, — подчеркивал В. И. Ленин. — Но научное пророчество есть факт».

Важнейшим принципом советской внешней политики является ленинский принцип мирного сосуществования государств с различным социально-экономическим строем. В. И. Ленин доказал неизбежность одновременного существования на протяжении известного периода стран, принадлежащих к различным социальным системам. Он обосновал желательность для социалистического государства, чтобы это существование проходило в мирных формах, показал возможность мирного сосуществования, несмотря на наличие непримиримых противоречий, разделяющих социализм и капитализм.

Принцип мирного сосуществования направлен против решения спорных вопросов вооруженным путем. Вместе с тем он несовместим с любыми попытками экспорта контрреволюции, с империалистической политикой колониализма и неоколониализма. Этот принцип не означает также прекращения борьбы за социальное и национальное освобождение.

Закрепленные в решениях КПСС и высших органов Советского государства ленинские внешнеполитические принципы и положения легли в основу действий СССР на международной арене. Наличие такой теоретической базы, как марксизм-ленинизм, делает советскую внешнюю политику научно обоснованной, реалистической и эффективной. Она имеет ярко выраженную классовую пролетарскую направленность, пронизана духом пролетарского интернационализма, подлинного демократизма, глубокого миролюбия.

Именно руководствуясь революционной теорией, принципом пролетарского интернационализма, наша партия на своем XXIV съезде сумела не только разглядеть и оценить основные, перспективные тенденции развития международных отношений, в том числе борьбу различных линий в политике капиталистических государств, но и овладеть самим механизмом этого развития, направить и использовать его для поворота международных отношений от «холодной войны» к разрядке напряженности, к упро-

полных гарантий против возникновения термоядерной войны.

В ходе претворения в жизнь Программы мира, провозглашенной три года назад, уже сейчас достигнуты огромные результаты. Прекращена война во Вьетнаме. Вступила в период политического урегулирования ближневосточная проблема. Серьезные и многообещающие сдвиги произошли в политической обстановке на Европейском континенте. Закреплены итоги войны против фашизма. Продолжает работу общеевропей-

взаимном сокращении вооруженных сил и вооружений в Центральной Европе. Как считают участники этих переговоров, они проходят в деловой атмосфере.

И все же нельзя закрывать глаза на то очевидное обстоятельство, что и в условиях разрядки международной напряженности продолжается гонка вооружений. Советский Союз не может мириться с этим. Он считает, что нельзя говорить о мире и в то же время вести материальную подготовку мировой войны.

Мир и гонка вооружений несовместимы. Этого девиза Советское государство придерживается с первых дней своего существования. Еще в 1922 году на конференции в Женеве советские представители одновременно с проектом установления широкого международного сотрудничества выступили с предложением о всеобщем разоружении.

КПСС, Советское правительство, народы СССР полностью отдают себе отчет в том, что борьба против военной опасности, опасности мировой термоядерной войны, борьба за пресечение гонки вооружений — это длительная стратегическая задача всех антиимпериалистических сил. Можно, однако, сказать, что истекший со времени XXIV съезда период был в этом смысле одним из наиболее ответственных. События этого периода показали, что даже в самых острых конфликтных ситуациях, благодаря политической мудрости и гибкости, революционной выдержке и принципиальности, можно найти путь, который не ведет ни к термоядерной катастрофе, ни к капитуляции перед империализмом. Более того, сейчас можно с полным правом говорить о возросших возможностях борьбы и против угрозы мировой войны и против колониальных войн, развязываемых империализмом.

В деле упрочения мира, углубления процесса международной разрядки огромную роль играет великий союз между странами социализма и молодыми прогрессивными государствами, сбросившими оковы колониального гнета. Советский Союз и другие социалистические страны считают своим долгом делать все для укрепления этого союза, имеющего важное значение в борьбе за мир и социальный прогресс. Убедительной иллюстрацией развития дружбы и сотрудничества между социалистическими и суверенными государствами Азии и Африки являются заключенные в последние годы Советским Союзом дружественные договоры с АРЕ, Ираком и Индией. Визит Генерального секретаря ЦК КПСС Л. Брежнева в Индию в конце прошлого года, проходивший в обстановке массовой демонстрации дружбы индийского народа с СССР, поднял советско-индийские отношения на более высокий уровень.

Жизнь полностью подтвердила и ежедневно подтверждает, что советская Программа мира целиком отвечает интересам всех народов и государств. Советский Союз в тесном сотрудничестве с братскими социалистическими странами, с другими миролюбивыми государствами и при поддержке многомиллионных народных масс во всем мире будет и впредь твердо проводить политику активной защиты мира и укрепления международной безопасности с тем, чтобы придать разрядке напряженности стабильный характер.

Иван ПОДКОПАЕВ.
АПН.

ПРОГРАММА МИРА В ДЕЙСТВИИ

чению отношений мирного сосуществования государств с различным социальным строем.

Действенность Программы мира заключается прежде всего в том, что она тесно увязывает все основные проблемы современных международных отношений, политическое решение которых способствовало бы коренному улучшению обстановки в мире. XXIV съезд определил комплекс основных международных проблем, волнующих человечество, и в то же время наметил реальные пути и методы урегулирования этих проблем, пути упрочения мира на нашей планете.

Знаменательно, что Программа мира была принята XXIV съездом КПСС одновременно с Директивами по девятой пятилетке. Принимая эти два исторических документа, съезд тем самым продемонстрировал перед всем миром неразрывную связь международной и внутренней политики КПСС, а также и то, что Советский Союз может уже сегодня осуществить не только долгосрочное экономическое и социальное планирование. Теперь у нас накопился ценнейший опыт планирования и в наиболее трудно регулируемой сфере — во внешней политике.

Если раньше речь шла об осуществлении тех или иных отдельных задач в борьбе за укрепление безопасности народов, то в наши дни имеется развернутый комплексный план защиты мира, связывающий воедино все главные проблемы международных отношений — ближайшие и будущие — в единый узел защиты мира во всем мире.

Сегодня речь идет о том, чтобы в перспективе осуществить переход от «вооруженного мира» к прочному активному миру, к такому положению в международных отношениях, основанных на принципах мирного сосуществования, когда процесс разрядки становится необратимым, когда осуществляются конкретные меры, направленные на прекращение гонки вооружений, на создание

ское совещание государств по вопросам безопасности и сотрудничества, сам созов которого явился одним из крупных результатов усилий СССР и других стран социалистического содружества. Наглядным примером перемен к лучшему в Европе могут служить отношения, установившиеся между Советским Союзом и Францией.

Для устойчивого изменения всей мировой обстановки в направлении более прочного мира и безопасности, несомненно, очень важны те изменения, которые произошли за последние два года в отношениях между Советским Союзом и Соединенными Штатами Америки. Главная суть этих изменений, если говорить о том, что прежде всего имеет значение для других стран, состоит в том, что две сильнейшие державы — социалистическая и капиталистическая — взаимно, в обязывающей государственной-правовой форме признали принцип мирного сосуществования основой своих взаимоотношений.

В последние годы достигнуты определенные результаты в области ограничения гонки вооружений. Среди них в первую очередь следует назвать Соглашение между СССР и США о предотвращении ядерной войны и об ограничении стратегических вооружений.

XXVIII сессия Генеральной Ассамблеи ООН большинством голосов одобрила предложение Советского Союза «О сокращении военных бюджетов государств — постоянных членов Совета Безопасности ООН на 10 процентов и об использовании части сэкономленных средств на оказание помощи развивающимся странам». Генеральная Ассамблея одобрила также резолюцию по поводу созыва Всемирной конференции по разоружению. Резолюция предусматривает создание специального комитета «с целью изучения всех точек зрения и соображений, изложенных правительствами» относительно созыва этой конференции и связанных с этим проблем.

Сейчас в Вене ведутся переговоры о

ПАДАРОЖЖА Ў КРАЌНУ ЦУДАЎ

Перад намі Аліса і Чэшырскі Кот. Тая самая Аліса, разам з якой мільёны маленькіх жыхароў зямлі зрабілі падарожжа ў Краіну Цудаў. Той самы Кот, славуцая ўсмешка якога яшчэ доўга застаецца на дрэве, калі сам ён знікае. «Калі сабана злуецца, ён бурчыць, калі задаволены — віляе хвастом. Я ж бурчу,

калі задаволены, і віляю хвастом, калі злююся. Значыць, нехта з нас шенармальны. Хто!» — задае Кот дзяўчынцы нялёгкую задачку.

Парадаксальнасць, дасціпнасць, непрымымасць, да шэрасці, штампаванасці, стандартнасці мыслення так характэрны для казкі Льюіса Кэрала «Аліса ў Краіне Цудаў», пастаноўку

якой нядаўна ажыццявіў Дзяржаўны рускі драматычны тэатр БССР. Выдумляйце, шукайце, стварайце — заклікае тэатр сваіх маленькіх гледачоў. І нічога, калі конь, на якім вы адправіцеся ў далёкае падарожжа, скіне вас, як і Белага Рыцара, у глыбокую канаву. Пакуль вы станецце выбірацца з яе, у вас будзе час прыдумаць, як зрабіць пудзінг з пораху і прамакашкі або як прыстасаваць паштовую скрынку пад вулей для пчола. Бо ў гэтым свеце першаадкрывальнікамі становяцца толькі вялікія фантазёры.

Паставіў спектакль выпуснік Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута Міхаіл Лур'е.

НА ЗДЫМКУ: Аліса (артыстка А. ПАСТРЭВІЧ) у гасцях у Сакавіцкага Зайца і Балваншыка (артысты В. ШУШКЕВІЧ і В. ФІЛАТАУ).

Фота У. КРУКА.

Хроніка культурнага жыцця

КАЛЯ двух тыдняў у Мінску працягваліся гастролі Вялікага тэатра Саюза ССР, прысвечаныя 30-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Спектаклі праслаўленага тэатра праглядзела 14 тысяч гледачоў — больш не магла ўмясціць зала. Акрамя таго, вядучыя салісты прынялі ўдзел у канцэртах, якія, як і спектаклі, прайшлі з велізарным поспехам.

За паспяховае правядзенне гастролей у Мінску і вялікую работу па мастацкаму абслугоўванню працоўных рэспублікі калектыву Вялікага тэатра Саюза ССР ўзнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. Ганаровыя граматы Вярхоўнага Савета БССР уручаны вялікай групе вядучых артыстаў і іншых работнікаў тэатра.

МАСКОўСКАЕ выдавецтва «Молодая гвардыя» падрыхтавала да выпуску альманах «Паззія-74». У яго ўвайшлі вершы беларускіх паэтаў аб вайне і партызанскі фальклор са збор-

ніка «Беларусь у агні», выданага ў 1942 годзе. Гэты зборнік быў выпушчаны па рашэнню ЦК Кампартыі Беларусі і перапрайляўся праз лінію фронту і партызанскія лясы.

У альманах, які выходзіць да 30-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, уключаны вершы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Танка і іншых паэтаў. Шмат месца ў альманаху займае партызанскі фальклор.

ЖЫЦЦЕ і дзейнасць народных паэтаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа ў многім звязаны з Вільнюсам. Тут жылі і працавалі паэты ў дакастрычніцкі час, тут друкаваліся іх творы.

У музеі імя Пушкіна ў Вільнюсе ствараецца экспазыцыя, прысвечаная Купалу і Коласу. Супрацоўнікі музея сабралі цэлае матэрыяла аб іх жыцці і дзейнасці. Сярод экспанатаў — зета «Наша ніва» з творамі беларускіх паэтаў, фотаздымкі першых выданняў іх твораў.

НА БАЛІТНЫМ ЭКРАНЕ — «ТАРТАК»

конваюць вядомыя артысты беларускіх тэатраў. Прываблівае сваёй мудрасцю і шчырасцю часам рэзкаваты Мірон Махорка ў выкананні артыста С. Хацкевіча. Гэта ён у напружаны момант спрэчкі з баязліўцам і здраднікам Боганчыкам (артыст Ф. Шмакаў) з гонарам гаворыць: «Чалавека я ніколі не кідаў!», сцвярджаючы і свае высокія маральныя прынцыпы, і натуральнасць, арганічнасць гуманістычнай ідэі, што праходзіць праз увесь фільм. Багацце вельмі чулай, часам паэтычнай душы, непрыкрымасць яе з жорсткімі абставінамі раскрывае артыст П. Кармунін у ролі Панка. Выразны стары Янук у выкананні артыста І. Матусевіча. Як і ў Насты-Булгакавай, здаецца часам, што вачыма старога Янука гаворыць сама душа...

Рэжысёру В. Карпілаву ўдалося перадаць на экране дакументальную атмасферу аповесці І. Пташнікава, што падкрэсліваецца ў эпізодах, дэталях, у выбары натуры і ў прынцыповым рашэнні павільненых здымак. Імкненне быць верным праўдзе характараў і захаванне блізкасці да літаратурнай першаасновы дыктавала і мантаж непасрэдна ў асноўнае дзеянне кадраў-успамінаў кожнага з герояў пра сваё ранейшае жыццё.

...Трагічна заканчваюцца падзеі ў тэлефільме «Тартак». Вачыма падлетка Алёшы, які адзіны застаўся ў жывых і які за некалькі дзён пасталеў на многа год, мы бачым спаленую Дальву. Смута і справядлівы гнеў напаяюць нашы сэрцы. Але мы бачым і партызан, якія перамаглі ў няроўнай сутычцы з ворагам. Яны ўвасабляюць увесь нескароны народ, які да канца верыць у непазбежнасць сваёй перамогі. І ў гэтым — аптымістычнае гучанне тэлефільма «Тартак», новай старонкі ў беларускім кіналетпісу Вялікай Айчыннай вайны.

В. НІКІФАРОВІЧ.

НА ЗДЫМКУ: кадр з тэлефільма «Тартак».

Чым далей мы аддаляемся па часе ад падзей Вялікай Айчыннай вайны, тым востра і выразней наша бачанне духоўнай перавагі савецкіх людзей над ворагам, перавагі, якая ўрэшце і вызначыла нашу Перамогу. І зусім не выпадкова, што беларускія літаратары, мастакі, кінамастаграфы, звяртаючыся напрыкладні 30-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў да ўвасаблення ў мастацкіх вобразах эпізодаў і падзей мінулай вайны, імкнуцца перш за ўсё паказаць глыбінныя псіхалагічныя вытокі як гераізму простых людзей на фронце, так і масавага супраціўлення фашызму на часова акупіраваных гітлераўцамі тэрыторыях.

Тое, што адбываецца ў тэлевізійным фільме «Тартак», створаным на Беларускім тэлебачанні паводле аднайменнай аповесці І. Пташнікава (аўтар сцэнарыя І. Пташнікаў, рэжысёр В. Карпілаў), хвалюе гледача не вострай фабулай і рознымі атрыбутамі кінематографа, а выразнасцю і праўдзівасцю паўнакроўных вобразаў простых людзей, для якіх звычайны жыццёвы эпізод ваеннага часу з'явіўся экзаменам, праверкай на чалавечую годнасць, чалавечую сталасць, праверкай іх сумлення, іх маральных якасцей. І ў гэтым, на наш погляд, выявіўся надзвычай сучасны падыход і сцэнарыста і рэжысёра да раскрыцця вядомай з літаратуры твора тэмы.

...Некалькі сялян з вёскі Дальва, якой давялося по-

тым падзяліць лёс Хатыні, вязуць збожжа ў нямецкую камендатуру. Вязуць, бо існуе прывідная надзея ўратаваць вёску і жыццё старых, жанчын і дзяцей у тым выпадку, калі яны выканаюць прымусовы загад гітлераўскіх карнікаў. Творчай групе (мастак В. Казлоў, апэратары Л. Броўтман і В. Хайцін, кампазітар А. Янчанка) удалося з першых жа кадраў стварыць атмасферу асаблівай трывожнасці, неспакою. Кожнага з герояў — Насту (М. Булгакава), Махорку (С. Хацкевіч), Панка (П. Кармунін), Янука (І. Матусевіч), Алёшу (Юра Сідорчык) — трывожыць не столькі ўласны лёс, уласнае жыццё, якое штохвілінна можа абарвацца, колькі лёс усёй вёскі і тых, з кім яна нябачанымі ніцямі звязана. Гэта — партызанскае злучэнне, якое вядзе бой з рэгулярнымі часцямі нямецкай арміі, і глядач разам з героямі на працягу ўсяго тэлефільма добра ўсведамляе, што ад поспеху партызанскага бою залежыць многае...

Цікавы, арганічны вобраз Насты, звычайнай сялянскай жанчыны, стварае папулярная савецкая кінаактрыса М. Булгакава. Надзвычай выразныя вочы актрысы ў гэтай нешматслоўнай, але поўнай унутранага драматызму ролі перадаюць самыя тонкія адценні пачуццяў і перажыванняў.

Галоўныя мужчынскія ролі ў тэлефільме «Тартак» вы-

Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі рэжысёр Ігар Дабралюбаў заканчвае на студыі «Беларусьфільм» работу над новай мастацкай кінастужкай «Таму што люблю». Карціна прысвечана жыццю і службе ваенных лётчыкаў-знішчальнікаў.

НА ЗДЫМКУ: кадр з кінафільма «Таму што люблю». Капітан Мураўёў (артыст Г. КАРАЛЬКОУ) з блізнятмі Генам і Сярожкам.

ПРЭМ'ЕРА ФІЛЬМА

Прэм'ера новай беларускай мастацкай кінаповесці «Хлеб пахне порахам» адбылася ў Дзяржкамтэце Савета Міністраў БССР па кінамастаграфіі. Паставіў фільм па сцэнарыю народнага пісьменніка рэспублікі Івана Шамякіна малады рэжысёр Вячаслаў Нікіфараў, які стварыў да-

гэтага кінастужкі «Бераг прынецсы Люські» і «Зіма-родак».

Карціна расказвае аб адпраўцы ў Германію для рускіх ваеннапалонных у цяжкія дні 1918 года па асабістаму ўказанню У. І. Леніна 36 вагонаў са збожжам. У цэнтры фільма вобраз бальшавіка-ленінца Данілы Івашчанкі. Былы беларускі селянін, ён усёй душой прыняў ленінскую праўду і да апошняй кроплі крыві абараняў яе ад ворагаў.

У ролі Івашчанкі з'яўся

папулярны кінаакцёр Уладзімір Самойлаў.

Пасляхова выступаюць у фільме артысты беларускіх тэатраў З. Стома, С. Бірыла, Т. Аляксеева, П. Кармунін, І. Шаціла, І. Мацкевіч.

Здымаў карціну апэратар Эдуард Садрыеў. Музыку напісаў кампазітар Алег Янчанка.

На VII Усесаюзным кінафестывалі ў Баку фільму «Хлеб пахне порахам» быў прысуджан заахвочвальны дыплом журы «За ўзнаўленне гістарычнай падзеі».

Пры Гомельскім палацы піянераў і школьнікаў плённа працуе студыя выяўленчага мастацтва. Фота Ч. МЕЗІНА.

ВЫСТАўКА У ТЭАТРЫ

У дзяржаўным тэатры оперы і балета БССР дэманстравалася выстаўка работ маладога тэатральнага мастака Яўгена Ждана.

Першая работа выпускніка Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута — афармленне балета Г. Вагнера «Пасля балю» — прынесла яму поспех. На гастралях тэатра ў Маскве летам 1971 года яго эскізы былі адабраны для выстаўкі маладых тэатральных мастакоў у Маскве.

На выстаўцы былі прадстаўлены эскізы дэкарацый, касцюмаў да спектакляў «Пасля балю», «Фауст», «Бахчысарайскі фантаз», «Трыстан і Ізолда», «Русалка».

БАЦЬКАЎ ДОМ

[Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.]

мы генерала на той свет адправілі, — працягваў інвалід. — Камендант станцыі застрэліўся. З Віцебска выклікалі новы атрад карнікаў, а мы і яго — пад адхон.

Ён замоўк, а затым ціха рассямяўся.

— Ніяк не забуду, як у генерал-палкоўніка Рэйнгарта, камандуючага 3-й танкавай арміяй, двух чыстакроўных рыскакоў увялі. Гэта ў час Сасноўскай аперацыі ў канцы мінулага года. Аказалася, коней гэтых яму сам Гітлер падарыў. Расказваюць, што пасля гэтага фельдмаршал Буш загадаў генералу зачыняцца на ўсе замкі. А то, гаворыць, партызаны і цябе самаго ўцягнуць.

— Было, было такое, — згодна зжывалі мужчыны.

Наша гутарка яўна зацягвалася. Мяне пыталі і аб становішчы на фронце, і якая ў нас гэхніка, чым нас кормяць і колькі разоў, дзе цяпер Гітлер са сваімі генераламі і што ён сабе думае... Па магчымасці я стараўся адказаць.

А калі я расказаў аб гібелі сваіх таварышаў, усе змоўклі, а жанчыны пачалі паціху выціраць хусцінкамі вочы. Амаль у кожным доме нашай невялікай вёсачкі не далічаліся мужоў, сыноў, братаў, сяцёр. У баях за Радзіму загінуў і мой малодшы брат Аляксандр. Мы паднялі чаркі за тых, хто склаў свае галовы на полі бою, хто не вярнуўся і ніколі не вернецца дамоў.

— Вайна ідзе не на жыццё, а на смерць, — задуманна прагаварыў бацька. — Ахвяры яшчэ будуць вялікія. Гэта як пры аблаве на вэўка: чым бліжэй да яго падбіраешся, тым больш лютым ён становіцца. І тут ужо да яго з голымі рукамі не падыходзь...

Выпіўшы па чарцы і закусіўшы, людзі зноў вярталіся да пытанняў. Асабліва стараўся дзед Барыс з суседняй вёскі. Яго дапытлівасці не было межаў.

— Мікола, скажы, а калі, не

дай бог, фашыст падаб'е самалёт, як ратавацца тады?

— А для гэтага, дзядуля, у нас у кожнага парашут ёсць. Ён вялікіх памераў, з трывалай тканіны. Вось на ім і спускаемся тады.

— Ты б нам хоць адзін прыслаў.

— Навошта ён вам? — здзівіўся я.

— Як навошта? Ды мы з яго ўсім вясковым дзесям пашылі б штаны ды кашулі. А то бацьку, у чым ходзяць...

Большасць дзяцей і жанчын былі басаноў, у старэнькім, латаным-пералатаным адзенні. Ад работы іх загарэлыя рукі былі агрубелыя, шурпатыя. Гэта я заўважыў дшчэ, калі вітаўся. На некаторых мужчынах былі трафейныя чаравікі, з металічнымі клёпкамі на падэшве, салдацкія кірэавыя боты, выцвілыя ад сонца кашулі або гімнасцёркі без рамянёў.

— Ну, нічога, хутка закончыцца вайна, усё наладзіцца, — паспрабаваў я іх суцешыць.

— Хутчэй бы ўжо. Можна, нашы мужыкі вернуцца, — прагаварыла суседка.

На другі дзень ледзь толькі развіднела, мы сталі збірацца ў дарогу. Надыйшлі цяжкія мінуты развітання. Маці плакала, павіснуўшы на маёй шыі. Гледзячы на яе, загаласілі і іншыя жанчыны. Я не вытрымаў:

— Ды перастаўце, што вы мяне зажыва хаваеце!

Жанчыны прыціхлі.

— Беражы сябе, сыноч, — скрозь слёзы прасіла маці.

— Пастарэюся, мама, — як мага веселей адказаў я, а сам падумаў: «Куля не разбірае, чый ты сын — Мар'ін ці Дар'ін, ёй усё роўна, салдат ты або генерал, малады ці стары. Цюкне — і памінай, як звалі».

Я развітаўся з усімі і залез у кябіну. Антон усеўся на сваё месца ззаду мяне, і мы асцярожна вырвалі на ўзлёт. Падняўшыся ў блакітную вышыню, зрабілі развітальны круг над вёскай і ўзялі курс на свой прыфрантавы аэрадром.

Літаратурны запіс Івана СУЧКОВА.

Бабруйскае мастацкае прафесійна-тэхнічнае вучылішча № 15 рыхтуе спецыялістаў па інкрустацыі, кераміцы, чаканцы, мастакоў-дэкаратараў, расфарбоўшчыкаў цацак і сувеніраў, сталяроў па вытворчасці мэблі. НА ЗДЫМКАХ: будучыя рэзчыкі па дрэву Мікалай ЛЯЙКО і Васіль СКАЧКОУ; работы навучэнцаў: «Бураціна», «Баксёр», «Казёл».

ХЛОПЧЫК І САЛДАТ

Вісарыён Гарбук з дзяцінства выходзіўся ў пашане да кнігі, друкаванага слова. Шмат чытаў, займаўся самаадукацыяй. Гэтаму, як магла, спрыяла маці, дзядзькі-настаўнікі. У гонар вялікага рускага крытыка Бялінскага хлопчыка і назвалі Вісарыёнам.

Вучоба на літфаку Мінскага педінстытута, знаёмства з карыфеемі Беларускай літаратуры, праца настаўнікам на Віцебшчыне... Творчыя магчымасці здаваліся невычарпальнымі, пісаць для дзяцей і пра дзяцей — было самае шчырае жаданне.

Вайна навучыла новым прафесіяй. Першы аўтограф Вісарыён Гарбук пакінуў на сцяне рэйхстага.

14 доўгіх пасляваенных год цяжкая хвароба — поліартрыт — прыкоўвала былога франтавіка да шпітальнага ложка. А ён працягваў вучыцца, чытаў, абдумваў і запісваў свае апавяданні — часам ўсяго па 5—10 радкоў за дзень.

І калі ўрачы спынілі развіццё хваробы, магчымасць працаваць у хатніх умовах стала для пісьменніка сапраўдным шчасцем. Па-сутнасці, усё толькі пачыналася.

У 1966 годзе ў аўтабіяграфіі Вісарыён Гарбук пісаў: «Неяк гэтым летам дзядзька Тая, мая суседка па дому, збірала на лузе кветку за

кветкай: рамонку, шчамяліцу, глухую крапіву, стрэлку, трыпутнік — ад кожнага віду па сцяблінцы. Адну за адной яна паказвала іх мне і казала:

— Во якая прыгожая кветка!.. І гэта прыгожая... І гэта... Я аднасу іх бабулі і пастаўлю ў вазу.

— А ты пашукай непрыгожую, — сказаў я. — Самую непрыгожую.

Тая ўважліва паглядзела мне ў вочы і, убачыўшы, што я зусім сур'ёзны, задумалася.

— Такіх кветак не бывае, — адказала яна.

Нібы яшчэ вагаючыся, дзядзька прыслухалася да гэнсу таго, што сказала, і канчаткова запэўніла:

— Нідзе не бывае.

Пасля гэтай размовы мне здалася, што я знайшоў гадоўнага героя сваіх будучых кніг.

У новы зборнік «Хто такія мы», што выйшаў у выдавецтве «Мастацкая літаратура», гэтае крэда пісьменніка ўвайшло маленькім апавяданнем. Уся яго творчасць такая — сугучнасць думак і вобразаў; крышталёна чысты і даверлівы дзядзька свет, са сваімі філасофскімі разважанымі і маленькімі хітрыкамі; пастаяннае змаганне за дабрату і праўду.

Апавяданне «Хлопчык і салдат» мы перадрукоўваем з кніжкі В. ГАРБУКА «Хто такія мы».

ЗАПОМНІЦА МІНСК ПЕРАМОГАЙ

За апошні час у сталіцы Беларусі адбыліся шматлікія спарторніцтвы: міжнародныя і ўсесаюзныя турніры, чэмпіянаты СССР, першыя турніры ВССР, Беларускія спартсмены выязджалі за межы рэспублікі.

Ніжэй мы прапануем увазе чытачоў кароткі агляд некаторых буйнейшых спарторніцтваў, у якіх прымалі ўдзел беларускія спартсмены.

Звычайна спарторніцтвы фехтавальшчыкаў, якія даюць заліковыя ачкі кандыдатам у зборную каманду Савецкага Саюза, пачынаюцца ў снежні з розыгрыша Кубка СССР. Потым праходзяць два туры мацнейшых, якія таксама вызначаюць прэтэндэнтаў на самыя высокія месцы. А затым на чэмпіянаце Савецкага Саюза ставяцца апошнія кропкі над «І» і вызначаецца асноўны састаў зборнай краіны, якая выступіць на чэмпіянаце свету. У пачатку чэрвеня гэты чэмпіянат адбыўся ў сталіцы Беларусі. Мінск сустракаў лепшых фехтавальшчыкаў краіны, сярод якіх многія ўдасцелі самых высокіх тытулаў. У шаблістаў мацнейшым быў масквіч Уладзімір Назымаў. Другое месца — у мінчаніна Віктара Сідзяка. Барыс Іофе (Талін) заняў першае месца ў асабістых спарторніцтвах шпажыстаў.

17 мая ў Палацы спорту адбылася таварыская матчавае сустрэча зборных каманд СССР і Фінляндыі па класічнай барацьбе. Сустрэча закончылася перамогай беларускіх спартсменаў з лікам 8,5:1,5.

У другой палове мая ў Расове-на-Доне разыгрываліся дванаццаць залатых медалёў па спартыўнай гімнастыцы ў жанчын і мужчын. У мнагаборстве залаты медаль у жанчын атрымала Людміла Турышчава. На другім месцы была Вольга Корбут. Бронза — у Нэлі Кім. У мужчын у мнагаборстве з беларускіх гімнастаў лепшым быў мінчанін Аляксандр Малееў, які заняў трэцяе месца.

А праз некалькі дзён у Мінску адбыўся чэмпіянат СССР па мастацкай гімнастыцы. У сталіцы Беларусі сабраліся ўсе «зоркі» нашай мастацкай гімнастыкі на чале з абсалютнай чэмпіёнкай свету Галімой Шугуравай. Упершыню абсалютнай чэмпіёнкай краіны ў асабістым заліку стала Наталія Крашаннінава, Галіма Шугурава была другой. У камандных спарторніцтвах беларускія гімнасты занялі трэцяе месца.

21—23 мая ў Мінску прайшла міжнародная велогонка. У ёй прынялі ўдзел каманды Балгарыі, Венгрыі, Польшчы, Фінляндыі, Чэхаславакіі і Савецкага Саюза. У спарторніцтвах удзельнічалі і беларускія веласіпедысты. Найбольшую цікавасць выклікала, несумненна, гонка-крытэрыум. Старт прынялі больш як сто веласіпедыстаў. Пасля дзесятага круга лідэрства трывала захапіў маскоўскі гончык Анатоль Анегаў, які і стаў пераможцай. З беларускіх гончыкаў лепшы вынік паказаў Віталь Сцяпанаў. Ён быў на сёмым месцы.

У. ВЯРХОЎСКІ.

У пачатку чэрвеня пад Мінскам праходзілі міжнародныя калывавыя аўтагонкі на «Кубак дружбы сацыялістычных краін», у якіх прынялі ўдзел мацнейшыя спартсмены з Балгарыі, ГДР, Польшчы, Чэхаславакіі і СССР. У камандным заліку першынствавалі чэхаславацкія спартсмены. НА ЗДЫМКУ: адзін з заездаў аўтагонак.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82 33-65-84 33-03-15 33-65-91 33-15-15

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі
Зак. № 817.

ГЕРОЙ Савецкага Саюза салдат Міронаў пасля вайны вярнуўся дадому ў калгас «Вішанькі». У старэнкай хатцы жылі яго маці і пляменнік Толя. Астатніх сваёй загубіла вайна.

Толя даўно марыў надзець пілотку, салдацкую гімнасцёрку, узязць у рукі аўтамац і пайсці біць фашыстаў. І вось цяпер ён ніяк не мог адвесці вачэй ад залатой зоркі на грудзях дзядзькі, ад яго гвардзейскіх вусоў, а дзядзькавай пілоткай ён завалоўваў адразу і штохвілінна напраўляў яе на сваёй галаве.

Назаўтра дзядзька ўстаў рана і ціха, каб нікога не пабудзіць, узязь кавалачак люстэрка, брытву, прымасціўся каля акна і збрый свае заліхацкія вусы.

Устала бабуля, глянула на сына і пляснула рукамі:

— Сыночак! Ты ж яшчэ зусім маладзенькі... Быццам і не было гэтага ліхалецця...

І па яе твары пацяклі слёзы.

Прачнуўся Толя, глянуў на дзядзьку і здзівіўся. Яму так хацелася хутчэй падрасці і самому мець гвардзейскія вусы. А тут... Нічога не зразумееш!

Дзядзька дастаў з кішэнкі чорны шаўковы кісет, вышываны васьлікамі і рамонкамі, вытрас яго і сказаў:

— На, мама, схавай на ўспа-

мін. Больш не буду курыць.

Толя ахнуў. На грудзях залатая зорка, а сам без кісета!

Бабуля адчыніла скрыню, каб схаваць кісет, і дастала пашарпаную кніжку.

— Берагла Толіку, — сказала яна. — Не век жа вайна будзе, думала.

Гэта была першая чытанка пасля букваря.

Узрадаваўся дзядзька.

Мой мілы таварыш,

мой лётчык,

Вазьмі ты з сабою мяне!

Дзядзька чытаў верш за вершам, а Толік слухаў, не варушачыся. Першы раз за ўсё сваё гаротнае дзяцінства ён пашкадаваў, што не ўмее чытаць.

— Скажы, сыноч, — раптам перабіла бабуля, — а табе дужа страшна было, калі на цябе паўзлі гэтыя танкі, што ты падбіў?

— У такой гарадцы не да страху, — адказаў дзядзька. — Страшна стала пасля, калі я ўзяў сабе, што было б, калі б гэтыя танкі прарваліся...

Бабуля ўзялася гатаваць снеданне. У яе былі ўсяго дзве курыцы. Яна злавіла адну, парэсткую чубатку, прынесла ў хату і сказала:

— Адсячы ёй, сыноч, галаву, калодка на двары. Яна ўжо і несціся перастала.

Дзядзька ўзяў чубатку, прытуліў рукой да сябе і выйшаў з хаты.

ходзяць, я ім гавару: Да пабачэння, мадмуазель!»

Дама паскардзілася аднаму рассяланаму вучонаму, што ё ё яна дзядзька.

— Магчыма, гэта спадчынае, — сказаў вучоны. — Скажыце, у вашай маці былі дзеці?

На вуліцы адзін прахожы надыходзіць да другога і пытаецца:

— Сэр, не маглі б вы размяняць мне сто долараў?

Гэта быў яго першы ранак дома.

Усё навокал зіхацела блакітам і зеленню. Стаяла такая мірная цішыня, што нядаўні салдат міжволі спыніўся і залюбаваўся. Яго рука сама пачала гладзіць курыцу. Так дзіўна было бачыць у сваіх руках гэтую чубатку.

— У цябе нават трэцяе павека ёсць! А я і забыўся...

Ён узязь курыцу ў абедзве рукі і, усміхнуўшыся, шугануў яе ўгору, як рабій гэта калісьці даўно, яшчэ хлапчуком.

А Толік, як толькі за дзядзькам зачыніліся дзверы, замітуўся па хаце: кинуўся да дзвярэй, да акна, зноў да дзвярэй, а потым упаў на ложак, і яго худзенькія плечы затрэслі ад плачу.

Толік помніў кожнае перка чубаткі. Разам з другой курыцай ён хаваў яе ад фашысцкіх салдат. Чубатка грэла яго цяплом свайго цела, калі хлопчык ратаваўся ад эсэсаўскіх карнікаў у лесе, мёрз на балоце. Чубатка першая бегла да яго насустрач...

— Мама, уцякла ад мяне твая чубатка. Ніяк не мог злавіць... Ну, нічога, з'ядзім і нішчымыя крупнік, — сказаў дзядзька, увайшоўшы ў хату.

Бабуля паглядзела на яго і ўсміхнулася. А Толя ўсхапіўся з ложка і, яшчэ ўскліпваючы, кинуўся дзядзьку на шыю.

— Не, але дзякую за камплімент!

Памёр самы злы чалавек у гарадку. На могільках ніхто не хацеў сказаць аб ім ніводнага добрага слова. Арганізатар пахавальнай цырымоніі спытаў:

— Няўжо ніхто не скажа хоць аднаго добрага слова аб нябожчыку?

Тады ўперад выступіў цырульнік і сказаў:

— Яго было лёгка галіць. У яго была добрая скура...

ГУМАР

— Дзіўна, але я недзе ўжо бачыў ваш твар.

— Сапраўды дзіўна, я ж зайздэды нашу яго з сабой.

Швейцар інстытута прыгажосці праславіўся сярод сваіх калег вялікімі чавымі.

— Як гэта табе ўдаецца?

— спытай у яго прыцэль.

— Вельмі проста. Калі кліенткі прыходзяць, я сустракаю іх словамі «Калі ласка, мадам!», а калі вы-